

AJANKOHTAISTA SUOMEKSI

2021-12-04

Programmanus

av Heidi Liekola

Moikka ja tervetuloa kuuntelemaan ruotsinsuomalaisille yläkoululaisille suunnattua UR:n ohjelmaa *Ajankohtaista suomeksi*. Minä olen Heidi Liekola ja tämän ohjelman teemana on sananvapaus seuraavin aihein:

**Demokratia edesauttaa sananvapautta
Sananvapaus ei ole rajoittamaton oikeus**

Demokratia edesauttaa sananvapautta

Sananvapaus on demokraattisen yhteiskunnan kulmakivi. Tästä huolimatta sitä ei demokratioissakaan voi koskaan pitää itsestäänselvyytenä. Perinteisesti Pohjoismaat ovat olleet sananvapauden mallimaita. Helsingin Sanomain säätiön yliasiamies Ulla Koski kertoo lisää:

Ulla Koski

Sananvapaus on vapautta sanoa ilman kenenkään ennakkoon sanomisiasi rajoittamatta. Elikkä oikeus sanoa mielipiteesi yhteiskunnallisista asioista, ylipäätään kaikista asioista. Sä voit ilmaista itseäsi ilman pelkoa niistä seuraamuksista, joita sanomisistasi voisi tulla.

Mitä siitä seuraa, jos se sananvapaus ei toteudu?

Ulla Koski

Siitä seuraa todella monia asioita ja me nähdään esimerkiksi maailmalta hyvin paljon... Semmonen perustavaa laatua oleva asia kun esimerkiksi demokratian rapautuminen, joka on ihan äärimmäisen tärkeää- siis se, että meillä on demokratia. Meillä on oikeus arvostella vallanpitäjiä. Ja tämä on se, mitä monissa maissa ei ole tätä oikeutta tehdä ja siitä seuraa sitten tietenkin korruptiota ja kansalaisoikeuksien heikkenemistä ja monia negatiivisia asioita.

Sekä Suomen että Ruotsin sananvapauslait pohjautuvat painovapausasetukseen vuodelta 1766, jolloin maat kuuluivat

sanavapaus
yttrandefrihet
edesauttaa
underlätta
kulmakivi
hörnsten
itsestään-
selvyys
självklarhet
mallimaa
föregångsland
ennakkoon
på förhand
seuraamus
påföljd
rapautuminen
förfall,
urholkning
vallanpitäjä
makthavare
kansalaisoikeus
medborgerliga
rättigheter
pohjautua
grunda sig på
painovapaus
tryckfrihet
ulottua

yhteen. Nyt 255 vuotta myöhemmin sananvapaus ulottuu myös digialustoille.

Ulla Koski

Some on kanava ihmisille, jotka eivät muuten saisi monesti ääntään kuuluville. Kyllä mä näkisin, että se on lisännyt nuorten sananvapautta. Nuoret saavat äänensä kuuluville sitä kautta monesti. Ja varsinkin jos yhdessä tehdään, ja käydään jonkun asian taakse niin silloin se... Siellä pystyy ajamaan hyväksi katsomiaan asioita. Ihan samoja asioita pitää miettiä ylipäätään elämässä; että kaikki mitä sanot siellä, niin se on hyvä periaate, että ne on asioita, joita voisit sanoa ihmiselle kasvokkainkin.

*sträcka sig, här;
omfattar
digialusta
digital plattform
some
sociala medier
periaate
princip
kasvokkain
ansikte mot
ansikte*

Sananvapaus ei ole rajoittamaton oikeus

Sosiaalinen media on tehnyt sananvapauden käyttämisen aiempaa helpommaksi. Sananvapaus ei kuitenkaan ole superoikeus, joka jyrää kaikki muut oikeudet alleen. Toimittaja Matilda Peltonen testasi kolmea sananvapausväittämää helsinkiläisnuorilla:

Sananvapaus toimii pääsääntöisesti hyvin Pohjoismaissa.

Ida: Mä sanoisin et toimii pääsääntöisesti hyvin Pohjoismaissa.

Vilma: Sanoisin et kyllä.

Leo: Kyllä samoin. Demokraattinen järjestelmä tavallaan auttaa sitä toimimaan hyvin.

Otto: Joo, samaa mieltä.

*Matilda: Joo kyllä. Eli Suomessa ja Ruotsissa on tosiaan sananvapaus turvattu perustuslaissa. No sitten väittämä numero kaksi: **Ihmisryhmien solvaaminen onnistuu sananvapauden nimissä.***

Leo: Ei.

Otto: Ei sen ainakaan pitäis.

rajoittamaton
*obegränsad,
oinskränkt
jyrätä
här: övertrumfar
väittämä
påstående
pääsääntöisesti
huvudsakligen
turvattu
säkerställd,
garanterad
perustuslaki
grundlag
solvaaminen
förolämpning
ihmisryhmä
folkgrupp
sallittu
tillåten
kielletty
förbjuden
kattaa
täcka
kiihottaa
hetsa
säännös
bestämmelse
syrjintä
diskriminering*

Iida: Monet laittaa sen, et voi solvata muita ihmisryhmiä siihen et minulla on sananvapaus, voin sanoa mitä mä haluan. Ja sitten rasisitisiä, homofobisia tai antisemitistisiä kommentteja. Se ei oo mun mielestä sallittua.

Matilda: Kyllä juuri näin. Eli tosiaan sananvapautta voidaan lailla ja säännöksillä rajoittaa. Että vihapuhetta ei saa käyttää tai ei saa kiihottaa kansanryhmiä vastaan.

*Sitten vielä väittämä numero kolme: **Sanavapauden piiriin kuuluu kaikenlaiset viestit ja mielipiteet.***

Iida: Mun mielestä, jos ne ei loukkaa toista ihmisryhmää ja mee syrjintään ja tällaseen niin kyllä. Mut siinä pitää olla jotain rajoitteita et mitkä mielipiteet.

Vilma: Mulla on just toi sama. Ei se kata kaikkea. Koska, jos siellä sit tulee sitä vihapuhetta, niin ei se kuulu sananvapauteen.

Otto: Niin ja kyllähän sä voit olla ihan mitä mieltä tahansa mistä tahansa asiasta mut ei se tarkoita et sä voit mennä sanomaan ihan mitä vaan.

Matilda: Kyllä. Ja täällä Suomessakin on tiettyjä viestejä mitä rajoitetaan. Eli esimerkiksi valtiosalaisuuksia ei saa levittää. Ja lääkärin muistiinpanoja ei saa levittää. Ja toisista ihmisistä tällamöisiä kunnian tai yksityisyyden suojaa rikkovia väitteitä ei saa myöskään levittää. Hei kiitoksia teille!

Kaikki: Kiitos paljon!

vihapuhe
hatpropaganda,
hatiska
uttalanden
valtiosalaisuus
statshemlighet
yksityisyyden-
suoja
integritetsskydd
kunnia
ära

Tässä kaikki tällä kertaa. Kiitos, että kuuntelitte!